

En idérik konststopperska

Helen Francke är både konsthantverkare och konststopperska. Hon har sitt företag i ett vitt hus i Spånga. Företaget heter Hantverksta'n.

I sin verkstad konststoppar hon kläder, vilket innebär att man tar trådar inifrån tyget och väver nytt tyg där hålet i plagget sitter. Vitsen är helt enkelt att sy igen hålet. Det har ofta blivit hål i dessa för att de hängt i ovädrade garderober där pälsängar gjort hål i dem.

Det vanligaste hon stoppar är kostymer, smokingar, frackar och andra yllekläder. Helen syr även speciella linförkläden som hon har designat helt själv. Hon sticker också mycket sockor, mössor, halsdukar och lovikkavantar. Helen berättar att man kan konststoppa max två plagg om dagen, för sedan blir man alldeles stel i fingrarna. När hon arbetar i sin verkstad sitter hon vid ett bord och använder ett stort förstoringsglas med en lampa i. När man kommer in i arbetslokalen är hyl-

lorna proppfulla med stickade mössor, sockor och garner. I ett rum intill finns det värmekuddar, godis i små glasburkar, glasflaskor, tvålar, ännu mera garner och borstar i olika storlekar. Allt detta är såklart till salu, och för att kunna köpa dessa saker kan man ringa 08 - 761 00 50 först för att se att hon är i ateljén, eller gå in på Helens hemsida som är www.hf-hantverkstan.se.

Hon kommer till sin verkstad runt tio varje dag och jobbar intensivt i några timmar. När arbetsdagen är slut i Hantverksta'n fortsätter Helen sticka när hon kommer hem. Stickningen och att göra väggbonader är det som är roligast, berättar hon. Men det sistnämnda hinns inte med på samma sätt som förr.

Eftersom Helen alltid varit intresserad av att sy så var yrket att bli konststopperska ganska självklart. Hon började sy kläder väldigt tidigt. Vid tio års ålder sydde hon sitt första plagg, vilket var ett par långbyxor. På mellanstadiet sydde hon nog det mest spektakulära hon någonsin sytt, nämligen ett par svarta, utsvängda byxor med spets nertill. Efter det gjorde hon en mängd långbyxor i olika snitt och färger.

I bagaget har Helen både en textiltutbildning på S:t Görans gymnasium och en examen på Tillskärarakademin. "Där fick man lära sig allting inom sömnad, det var en rolig tid", berättar hon. På 70-talet flyttade hon och hennes man till Norrköping. Där bodde de på en gård utanför stan med höns och får. Hennes barn föddes och växte upp där. Helen anordnade då kurser i konsthantverk. En kurs gick ut på att lära sig karda, spinna,

växtfärga garner och väva. "Jag minns hur mina tre barn satt och kardade ull tillsammans med tanterna som var med på kursen" berättar hon med ett leende. Två av hennes barn kan idag både sticka och sy.

Vad kommer då detta enorma intresse för att skapa saker ifrån? Jo, från pappan Åke Florbäck. Han var nämligen skräddarmästare. På den tiden då han var aktiv, så jobbade Helen tillsammans med honom och mamma Ulla i deras egen kemtvätt och skrädderi i Råsunda, Solna. Det var där hon lärde sig själva konststopps-tekniken av en gammal kvinna som hennes pappa hade anlitat. Det var viktigt att lära sig det, för då kunde hon hjälpa till med stoppningen. Där jobbade hon i femton år, sedan startade hon Hantverksta'n.

Det här yrket finns knappt kvar idag, berättar Helen, och det beror på att nu för tiden lagar man inte sina kläder som förr utan vi har ett mer 'slit och släng- samhälle'. Annat var det på slutet av 40-talet då fanns det flera konststoppsateljéer på Hamngatan inne i stan. Vid frågan om hon själv tycker att det är tråkigt att yrket är utdöende, så svarar Helen att så länge hon får utöva hantverket är hon nöjd. Men eftersom Helen tidigare har lärt upp några sömmerskor att konststoppa, betyder det att det finns hopp för framtiden.

1997 mottog hon priset för årets hedershantverkare av Företagarnas riksorganisation, och 2004 fick hon årets kulturpris från Stockholms läns hembygdsförbund för bevarandet av ett gammalt hantverk.

Eva Neufeld

